

Visst kan migration bli en lönsam affär

Expressen den 30 oktober 2012

Det svenska flyktingmottagandet har ökat. Läget i Syrien gör att Migrationsverket prognosticerar nya rekordnivåer av asylsökande det närmaste året. Det aktualiserar frågan om migration är en samhällsekonomisk kostnad eller inte.

Det korta svaret är att migration är en samhällsekonomisk vinst. Däremot kan migration vara problem för den offentliga sektorns ekonomi, genom ökade utgifter för nyanlända som blir försörjda av välfärdsstaten. Det är alltså en skillnad på vad som samhällsekonomiskt kostsamt och vad som är kostsamt ur den offentliga sektorns perspektiv. Det samhällsekonomiska perspektivet är ovanligt i flyktingdebatten, men vanligt exempelvis i skattedebatten.

Ett exempel: Jobbskatteavdraget sägs ofta vara dyrt då det har kostat 80 miljarder. Det - helt korrekta - svaret från borgerligt håll är då att en skattesänkning inte är en samhällsekonomisk kostnad. De uteblivna skatteintäkterna motsvaras fullt ut (och överträffas faktiskt) av ökade intäkter för hushållen och företagen.

En samhällsekonomisk kalkyl beaktar alla vinster och kostnader oavsett var de uppstår. Även framtida konsekvenser bör räknas in. Vanligen diskonteras dessa på basis av hur avlägsna de är. Detta gör samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar metodmässigt svåra: hur ska framtida vinster och kostnader ska vägas mot nutida?

Den samhällsekonomiska kalkylen för arbetskraftsinvandring och flyktingmottagning börjar lämpligen med vinsten för den som flyttar till ett land. Den som flyttar föredrar det nya landet framför det gamla. Det är svårt att veta hur stark denna vilja är, men då många betalar ett högt pris för att få komma är det troligt att det rör sig om en stark önskan. Då är vinsten av att göra det lättare att komma och lättare att få stanna också stor.

Förutom den privata vinsten för den som flyttar, kan det finnas både positiva och negativa bieffekter som ska beaktas.

På plus-sidan: Människorna i mottagarlandet vinner på att fler människor innebär ökade möjligheter till stordriftsfördelar och specialisering/arbetsdelning. Det är en aspekt som sällan framhålls i debatten, vilket är konstigt då stordriftsfördelar och specialisering är och har varit avgörande för Sveriges och andra rika länders välstånd. Ju fler olika kompetenser och smaker som finns, desto större är vinsten av att specialisera sig på olika områden och byta med varandra. Vinsten ökar faktiskt med graden av olikhet i befolkningen: Ju mer olika vi är, desto mer kan vi vinna på att byta med och lära av varandra.

På minus-sidan: Vinsten i mottagarlandet motsvaras av en förlust i ursprungslandet, som får minskade möjligheter till arbetsdelning och stordriftsfördelar. Vidare kan tänkas att den som flyttar är saknad i ursprungslandet. Kanske ökar brottsligheten i det nya landet, kanske ogillar delar av befolkningen ökad heterogenitet.

Många positiva effekter i det nya landet motsvaras alltså av negativa effekter i ursprungslandet. Mycket tyder dock på att vinsterna överväger, i synnerhet när migration sker från fattiga länder med dåligt fungerande marknadsekonomi och samhällsinstitutioner, kapitalbrist och gammal teknologi till länder som Sverige är de positiva effekterna sannolikt markant större än de negativa. Enligt en översikt i *Journal of Economic Literature* är vinsterna av att ta bort globala hinder för människors fria rörlighet mångdubbelt större än vinsterna av att införa global frihandel.

Vad är då problemet? För det första ska man komma ihåg att alla vinster inte uppstår i mottagarlandet, och dess offentliga budgetsaldo kan mycket väl påverkas negativt av betydande flyktingmottagande. För Sveriges del är detta en utmaning då utlandsfödda sedan länge haft betydligt högre arbetslöshet än infödda. När utlandsfödda försörjs av välfärdsstaten snarare än av eget arbete blir vinsterna mindre och kostnaderna högre än de skulle behöva vara.

Migrationsminister Tobias Billström har med andra ord tunga skäl att fundera kring hur den svenska välfärdsstaten är konstruerad, men förhoppningsvis är han liksom jag i grunden glad att människor från andra länder söker sig till Sverige.

ANDREAS BERGH,

docent i nationalekonomi vid Ekonomihögskolan i Lund och Institutet för Näringslivsforskning, IFN.